

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
КАФЕДРА ДИТЯЧИХ ХВОРОБ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**У МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«СОЦІАЛЬНО-ЕТИЧНІ ТА ДЕОНТОЛОГІЧНІ
ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ МЕДИЦИНИ
(НЕМЕДИЧНІ ПРОБЛЕМИ В МЕДИЦИНІ)»**

28-29 ЛЮТОГО 2024 РОКУ

м. Запоріжжя

УДК 614.253
С69

Редколегія:

Л.М. Боярська – завідувач кафедри дитячих хвороб ЗДМФУ, кандидат медичних наук, професор;

І.Г. Утюж – завідувач кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ, доктор філософських наук, професор;

Ю.В. Котлова – кандидат медичних наук, доцент кафедри дитячих хвороб ЗДМФУ;

Д.П. Сенетий – доктор філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ;

Н.В. Спиця – кандидат філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ;

Ю.О. Іріюглу – кандидат історичних наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ.

С-69 Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині): зб. матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції (28-29 лютого 2024 року). – Запоріжжя: ЗДМФУ, 2024. – 312 с.

Автори матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наданої у доповідях інформації й точність наведених цитат. Точка зору автора не завжди може співпадати з позицією редколегії.

<i>Feeney O.</i> ONE TECHNOLOGY: TWO ETHICAL PATHS: ETHICAL, GOVERNANCE & JUSTICE CHALLENGES IN HUMAN GENOME EDITING.....	76
<i>Strzadala A.</i> HUMAN REMAINS IN ACADEMIA AND MUSEUM. NEGOTIATING DIFFICULT PAST AND PRESENT.....	77
<i>Ureczky E.</i> EXPERIENCES WITH LEADING A HOSPITAL FILM CLUB IN HUNGARY, UZSOKIMOZI.....	77
<i>Golubovych I.</i> SIMON CRITCHLEY: 'THE BOOK OF DEAD PHILOSOPHERS' AND THE PHILOSOPHICAL DEFENCE OF THE RIGHT TO DIE (NEW CHALLENGES FOR BIOETHICS).....	78
<i>Хіміч С.Д., Дениско Т.В., Хіміч О.С., Рауцкіс В.П., Кривонос М.І.</i> НЕМЕДИЧНІ ПРОБЛЕМИ В ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ НА ТВАРИНАХ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ.....	79
<i>Karpenko K.</i> ECOFEMINISM AND BIOETHICS.....	80
<i>Білокопитова Н., Ель Гуессаб К.</i> ПИТАННЯ БІОЕТИКИ СУЧАСНОГО АРАБО-МУСУЛЬМАНСЬКОГО СВІТУ.....	82
<i>Бойченко Н.М.</i> БІОЕТИКА У РЕАЛІЯХ ВІЙНИ.....	85
<i>Вініченко М.В.</i> СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА ЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ДОЛІКОВУВАННЯ ОРТОДОНТИЧНИХ ПАЦІЄНТІВ З НЕСПРИЯТЛИВИМИ НАСЛІДКАМИ ПОПЕРЕДНЬОГО ОРТОДОНТИЧНОГОЛІКУВАННЯ.....	86
<i>Волчихіна К.П., Стиця Н.В.</i> ЕТИКО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ РЕГЕНЕРАТИВНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ.....	87
<i>Ганчева О.В., Ісаченко М.І., Данукало М.В., Тимофіїв Д.В., Крашевський А.В.</i> ЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ОСНОВИ ВИКОНАННЯ БІОМЕДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ. МОРАЛЬНІ ПРИНЦИПИ ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРИМЕНТІВ НА ТВАРИНАХ.....	91
<i>Губарь А.О.</i> АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ БІОЕТИКИ.....	93
<i>Давидова А.Г., Курочкін М.Ю., Капустін С.А.</i> ПАЛПАТИВНА ДОПОМОГА В ПЕДІАТРІЇ: КЛІНІЧНИЙ ВИПАДОК.....	95
<i>Дмитряков В.О.</i> СУЧАСНІ МОЖЛИВОСТІ ТАРГЕТУВАННЯ ПРОЦЕСІВ ГЕТЕРОХРОНІЇ У ФОРМУВАННІ ТА МАНІФІСТАЦІЇ ВРОДЖЕНИХ ВАД У ДІТЕЙ.....	96
<i>Іванько О.Г.</i> ПРО ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ЕМПАТІЇ В МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ.....	97
<i>Кравченко В.Ю., Котенко Н.А.</i> ІНФОРМОВАНА ЗГОДА ЯК НЕВІД'ЄМНИЙ ЕЛЕМЕНТ СУЧАСНОЇ БІОЕТИКИ.....	99
<i>Луценко Д.А.</i> ЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРАКТИК СУПРОВОДУ ЛІМІНАЛЬНИХ СТАНІВ.....	101
<i>Масік Н.П.</i> НЕМЕДИЧНІ ПРОБЛЕМИ ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ НА ТВАРИНАХ.....	103
<i>Поцулко О.А.</i> ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ КОНСТРУЮВАННЯ АТРАКТОРІВ «КОНСТРУЮВАННЯ ЛЮДИНИ» В БІОЕТИЦІ ТА ОСВІТІ.....	105
<i>Rina A.A.</i> ТРАВМА, ЗЦПЕННЯ, ІМУНІТЕТ: ВІД БІОПОЛІТИКИ ДО БІОЕТИКИ.....	108

утилітаризму, християнської етики, дискурсивної етики тощо. Виходячи з такого теоретичного розмаїття, вона може і має виступати як прикладна етика, застосовуючи релевантні (відповідні конкретній проблемі та ситуації) етичні норми чи положення для вирішення етичних проблем.

Список використаних джерел

1. ten Have, H., Patrão Neves, M. (2021). Military Ethics (See War). In: Dictionary of Global Bioethics. Springer, Cham.
2. Torbjörn Tännsjö, *Taking Life: Three Theories on the Ethics of Killing*, Oxford University Press, 2015, 309p.
3. Бойченко Н. Принципізм в біоетиці: особливості та можливі обмеження // *Filosofiya osvity. Philosophy of Education*. – 2023. – Т. 29. – №. 1. – С. 202-215.

СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА ЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ДОЛІКОВУВАННЯ ОРТОДОНТИЧНИХ ПАЦІЄНТІВ З НЕСПРИЯТЛИВИМИ НАСЛІДКАМИ ПОПЕРЕДНЬОГО ОРТОДОНТИЧНОГО ЛІКУВАННЯ

Вініченко Максим Вадимович
асистент кафедри пропедевтичної та хірургічної стоматології
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

Ортодонція – це наука яка вивчає лікування аномалій та деформацій прикусу дорослих та дітей. Ортодонтичне лікування має свої особливості: ще до початку лікування проводиться складний етап діагностики пацієнта, від якого залежить тактика та успішність лікування. Ортодонтичне лікування не є швидким, воно вимагає час. Лікування може тривати від декількох місяців до декількох років.

У деяких ортодонтичних пацієнтів у зв'язку з повномасштабним вторгненням агресора виникли проблеми з продовженням лікування, через зміну місця проживання або лікаря, або пацієнта. У обох випадках найбільш частим рішенням є пошук нового лікаря. На етапі консультації новий лікар може зіткнутися з несприятливими наслідками. Всі дії лікарів, пов'язані з несприятливими наслідками діляться на три групи: лікарські помилки, нещасні випадки, професійні порушення.

Лікарська помилка - дефект надання медичної допомоги, що пов'язаний з неправильними діями медичного персоналу, який характеризується добросовісною помилкою за відсутності ознак умисного або необережного злочину. З цього визначення випливає, що лікарська помилка виникає при добросовісному відношенні медика до своїх обов'язків.

Нещасний випадок – несприятливий результат лікарського втручання, пов'язаний з випадковими обставинами, які лікар не міг передбачити або запобігти.

Професійні порушення – свідомі дії, спрямовані на завдання шкоди здоров'ю пацієнта.

На етапі планування продовження лікування, при наявності лікарської помилки або нещасного випадку, лікар стикається з дилемою, адже відповідно до принципу поваги автономії пацієнта, що є одним з основних принципів біомедичної етики, пацієнт має право знати правду про своє захворювання. Це підтверджується пунктом 2.13 етичного кодексу України – «Лікар повинен бути чесним з пацієнтами та колегами, принциповим у своїй позиції щодо професійних недоліків інших лікарів, визнавати власні помилки, а також не допускати обману та шахрайства».

Однак з іншого боку пункт 4.3 етичного кодексу лікаря України свідчить – «Лікар не має права публічно ставити під сумнів чи дискредитувати професійну кваліфікацію іншого лікаря. Фахові зауваження на адресу колеги повинні бути аргументованими, необразливими за формою, висловленими в особистій розмові до того як це питання буде обговорюватися медичним співтовариством або етичним комітетом чи комісією».

Існують аргументи на користь віддати перевагу тому щоб пацієнт був ознайомлений з наявністю лікарської помилки, або нещасного випадку:

1. Пацієнт має продовжити лікування. Специфіка ортодонтичного лікування полягає в тому, що якщо навіть пацієнт забажає завершити лікування, все одно для того, щоб зберегти отриманий результат необхідний ретенційний період, який в свою чергу вимагає створення ретенційних апаратів та кооперації пацієнта при їх використанні.

2. Пацієнт має право знати правду про його захворювання та діагностичні і лікувальні процедури. Інформований вибір полягає в тому, що пацієнт повинен отримати чітку, доступну і

повну інформацію від лікаря про стан його здоров'я, можливі методи лікування, ризик та користь кожної альтернативи.

3. Зменшення юридичної відповідальності лікаря. Пацієнт бере участь у прийнятті рішень. Лікар повинен сприяти відкритому діалогу та залученню пацієнта до обговорення можливих варіантів лікування виходячи з наявності ятрогенії.

4. Можливість компенсації травми пацієнта. В деяких випадках неможливо зменшити або уникнути травмування пацієнта без зміни тактики лікування.

5. Лікар відчуває себе більш зручно при прозорості у взаємодії з пацієнтом. Лікар повинен забезпечити відкритий та довірливий зв'язок з пацієнтом, роз'яснюючи кожен етап лікування та відповідаючи на всі питання.

6. Приховування помилки колеги є вид змови.

Серед аргументів проти того, щоб пацієнт був ознайомлений з наявністю лікарської помилки, або нещасного випадку:

1. Обізнаність пацієнта викликає стрес, занепокоєння, спантеличеність, що в умовах сучасності може значно погіршити загальний стан.

2. Пацієнт почуває себе розчарованим та відчуває недовіру у відносинах лікар – пацієнт. Треба уникати ймовірностей, передбачень та припущень, оскільки пацієнт завжди думає по найгіршому сценарію.

3. Знижує потік пацієнтів через сумніви у клінічних вміннях лікаря.

4. Можливі скарги від пацієнта.

За можливості, основувшись на обов'язку саморегуляції другий лікар має поговорити з першим лікарем, щоб розкрити причину лікарської помилки або нещасного випадку з метою компенсувати шкоду в майбутньому. Однак слід розуміти, що зменшити кількість лікарських помилок можливо не тільки за рахунок підвищення якості підготовки лікарів у ВНЗ, але й внаслідок цілеспрямованої самостійної роботи кожного лікаря над підвищенням своїх професійних практичних і теоретичних знань.

Список використаних джерел

1. Утюж І.Г., Мегрелішвілі М.О. Етичні проблеми в медицині: навч. посібн. ЗДМФУ Запоріжжя 2021.

2. Khorshidian A, Parsapoor A, Shamsi Gooshki E. Conflicts and Challenges of Truth-Telling in Dentistry: A Case-Based Ethical Analysis. *Front Dent.* 2022;19:1.

3. Antonella Surbone, Michael Rowe, Reflections of a colleague and patient on truth telling, medical errors, and compassion, *Surgical Oncology*, Volume 19, Issue 4, 2010.

ЕТИКО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ РЕГЕНЕРАТИВНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ

Волчихіна Крістіна Петрівна

асистент кафедри стоматології післядипломної освіти ННПО ЗДМФУ

Спиця Наталя Валеріївна

к. філос. н., доцент, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ

Анотація. У зв'язку із активним розвитком регенеративної стоматології в останні роки виникає низка проблем щодо етико-правового супроводу досліджень у сфері регенеративної медицини та тканинної інженерії. Особливої уваги заслуговують біоетичні та правові питання з використання стовбурових клітин, адже у світі навіть на даний момент відсутня однозначність щодо деяких нюансів біоетики використання стовбурових клітин. Крім того, з нарощенням потенціалу досліджень виникає необхідність підготовки висококваліфікованих кадрів в області регенеративної медицини, що не може відбуватись без залучення біоетичної складової освіти. Стаття акцентує увагу на необхідності подальшого опрацювання нормативного та біоетичного супроводу клінічних досліджень в українській медицині.

Ключові слова: регенеративна стоматологія, біоетика, тканинна інженерія, стовбурові клітини, нормативна база.

Abstract. In connection with the active development of regenerative dentistry in recent years, a number of problems arise regarding the ethical and legal support of research in the field of regenerative medicine and tissue engineering. Bioethical and legal issues related to the use of stem cells deserve special attention, because even at the moment there is no ambiguity in the world regarding some nuances of the bioethics of the use of stem cells. In addition, with the growth of research potential, there is a need to train